

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુરેશ ચંદ્ર પોદ્દાર

વી.

ધાની રામ અને અન્ય

૬ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૧

[કે. ટી. થોમસ અને એસ. એન. કુકાન, ન્યાયમૂર્તિ શ્રીઓ]

વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ, ૧૯૮૫/અદાલતોની અવમાનના અધિનિયમ,
૧૯૭૧:

કલમ ૧૭/કલમ ૧૨ અને ૧૩-સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ-અવમાનના
અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ-વરિષ્ઠતાની બાબતમાં, ટ્રિબ્યુનલે ૩.૧૧.૧૯૯૯ પર
આદેશ પસાર કર્યો. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આ આદેશના પાલન માટે કોઈ સમયમર્યાદા
નક્કી કરવામાં આવી ન હતી. વિભાગે કાનૂની સલાહ માંગી અને હાઈકોર્ટમાં રિટ

પિટિશન દાખલ કરી.૨૪.૧૦.૨૦૦૦ પર રિટ પિટિશનમાં નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. દરમિયાન, અવમાનનાની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી અને તેમાં નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી.૨૭.૧૦.૨૦૦૦ પર આ હુકમનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું અને ટ્રિબ્યુનલને જાણ કરવામાં આવી હતી.માફી માંગવામાં આવી હતી પરંતુ તેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.ટ્રિબ્યુનલે અધિકારીને અદાલતની અવમાનના માટે દોષી ઠેરવતા જણાવ્યું હતું કે આદેશના અમલીકરણમાં વિલંબ થયો હતો.એવું માનવામાં આવે છે કે, અવમાનનાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ આકસ્મિક રીતે નહીં પરંતુ માત્ર સાવચેતીપૂર્વક અને ખૂબ જ યોગ્ય કેસોમાં થવો જોઈએ. જ્યારે અદાલતોને કહેવામાં આવે કે આદેશોનો તાત્કાલિક અમલ કરવામાં આવ્યો નથી ત્યારે તેમને અનુચિત લાગણી ન થવી જોઈએ.જો અદાલતને કહેવામાં આવે કે તેના નિર્દેશનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, તેમ છતાં અવમાનનાની નોટિસ પ્રાપ્ત થયા પછી, અદાલતો દ્વારા અવમાનનાની કાર્યવાહીમાં ન્યાયિક કૃપા અને ઉદારતા બતાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.જો અદાલત અદાલતને સંતોષ થાય તે માટે માફી માંગે તો અદાલત દ્વારા અવમાન કરનારને મુક્ત કરવામાં ઉદાર બનવું જોઈએ. ટ્રિબ્યુનલના આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને અધિકારીને અદાલતની અવમાનનાની કાર્યવાહીમાંથી સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

આચાર્ય રજની પારેખ આર્ટ્સ, કે. બી. કોમર્સ અને બી. સી. જે. સાયન્સ કોલેજ,
ખંભાત અને અન્ય વિ. મહેન્દ્ર અંબાલાલ શાહ, [૧૯૮૬] ૨ એસ. સી. સી.

૫૬૦, ભેદરેખા.

એલ. ચંદ્ર કુમાર વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ ઓઆરએસ, [૧૯૯૭] ૩
એસસીસી ૨૬૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૫૩૫ ઓફ ૨૦૦૧.

સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હીની તારીખ ૬.૧૧.૨૦૦૦ ના
ચુકાદા અને આદેશમાંથી, ૧૯૯૬ના ઓ. એ. નંબર ૧૯૫ માં સી. પી. નંબર
૩૧૮/૨૦૦૦ માં.

અપીલકર્તા વતી મુકુલ રોહતગી, એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ, આર. કે.
મહેશ્વરી, સુશ્રી શાલી ભસીન, ઋષિ મહેશ્વરી અને રાહુલ ગુપ્તા હાજર રહ્યા હતા.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

આ એક ઉદાહરણ છે કે કેવી રીતે અદાલતની અવમાનના માટે સજા
કરવાની સત્તા ધરાવતી ટ્રિબ્યુનલ આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં
અતિસંવેદનશીલ બની ગઈ.આ અદાલતે વારંવાર ચેતવણી આપી છે કે
અદાલતના અવમાનનાના અધિકારક્ષેત્રનો ક્યારે અને કયા સંજોગોમાં ઉપયોગ

કરવો જોઈએ.આવી શક્તિનો ઉપયોગ ચોક્કસપણે કરવાનો ઈરાદો નથી.જ્યારે અદાલતોને કહેવામાં આવે કે આદેશોનો તાત્કાલિક અમલ કરવામાં આવ્યો નથી ત્યારે તેમને અનુચિત લાગણી ન થવી જોઈએ.જો અદાલતને કહેવામાં આવે કે અદાલતના નિર્દેશ અથવા હુકમનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, તેમ છતાં અવમાનનાની નોટિસ પ્રાપ્ત થયા પછી, અમે અપેક્ષા રાખીએ છીએ કે અદાલતો અવમાનનાની કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરવામાં ન્યાયિક કૃપા અને ઉદારતા બતાવશે.

સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હીની મુખ્ય ખંડપીઠે હવે શિક્ષણ નિયામક, એન.સી.ટી. દિલ્હી સરકારને વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ, ૧૯૮૫ની કલમ ૧૭ હેઠળ, અદાલતની અવમાનના અધિનિયમ, ૧૯૭૧ની કલમ ૧૨ સાથે વાંચીને દોષિત ઠેરવ્યા છે અને તેમને રૂ. વિવાદિત આદેશ મુજબ ર૦૦૦.ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તા અવમાનના માટે દોષિત છે, એટલા માટે નહીં કે તેણે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનો અમલ કર્યો ન હતો, પરંતુ એટલા માટે કે આદેશના અમલીકરણમાં વિલંબ થયો હતો.

ટ્રિબ્યુનલના આદેશનું મોડું પાલન કરવામાં આવ્યું હોવાનું કહેવાય છે, જે ૩૭ નવેમ્બર, ૧૯૯૯ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો કાર્યકારી ભાગ આ રીતે વાંચે છે:

"ઉપરોક્ત કારણોસર, વર્તમાન ઓ. એ. સફળ થાય છે.૨૧મી નવેમ્બર, ૧૯૯૫ના રોજ ઉત્તરદાતાઓ ૧ થી ૩ દ્વારા પ્રકાશિત વરિષ્ઠતાની સૂચિ, જ્યાં સુધી તે જ દર્શાવે છે કે અરજદારો કરતાં ૪ અને ૫ વરિષ્ઠ ઉત્તરદાતાઓને અલગ રાખવામાં આવ્યા છે.પ્રતિવાદીઓ ૧ થી ૩ ને હવે વર્તમાન ચુકાદામાં સમાવિષ્ટ અવલોકનોના પ્રકાશમાં નવી વરિષ્ઠતાની સૂચિ પ્રકાશિત કરવા અને અરજદારોને પ્રતિવાદીઓ ૪ અને ૫ કરતા તેમની યોગ્ય વરિષ્ઠતા આપવા અને તેમને વધુ પરિણામી રાહત આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જે તેઓ નિયમો હેઠળ હકદાર હોઈ શકે છે.જો કે, આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

ઉપરોક્ત કાર્યકારી ભાગમાંથી જે બાબત સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે ટ્રિબ્યુનલે એવી સમયમર્યાદા નક્કી કરી નથી કે જેમાં ઉપરોક્ત નિર્દેશનું પાલન કરવું પડે.અપીલકર્તા સામે રજમી ઓગસ્ટ, ૨૦૦૦ના રોજ અવમાનનાની કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ જવાબમાં રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દિલ્હી હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવી રહ્યો છે અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે રિટ પિટિશન સ્વીકારી હતી અને ૨૪ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ના રોજ વિરોધી પક્ષોને નોટિસ જારી કરી હતી.આ રિટ અરજી પેન્ડન્સીમાં હોવા છતાં, અપીલકર્તાએ ટ્રિબ્યુનલને જાણ કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલના નિર્દેશનું પાલન ૨૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ના રોજ જ

કરવામાં આવ્યું હતું.

તેમાં કોઈ વિવાદ નથી કે અપીલકર્તાએ ૨૭મી ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ના રોજ ટ્રિબ્યુનલના આદેશનું પાલન કર્યું છે.તેમાં કોઈ વિવાદ નથી કે અપીલકર્તાઓએ આ આદેશને હાઈકોર્ટમાં પડકાર્યો હતો.જ્યારથી ટ્રિબ્યુનલનો આદેશ પસાર થયો છે ત્યારથી વિભાગ દ્વારા ઝડપી પગલાં લેવામાં આવ્યા છે.વિભાગ અને સચિવ (કાયદા અને ન્યાયિક) વચ્ચે પરામર્શ ચાલી રહ્યો હતો અને તેમની સૂચના પર, પત્ર સરકારના વકીલને સંબોધવામાં આવ્યો હતો અને તેમની સલાહ પર, વધુ પગલાં લેવામાં આવ્યા હતા અને આખરે વિભાગે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હાઈકોર્ટમાં અરજી કરી હતી.આ તમામ બાબતો અપીલકર્તા દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સંપૂર્ણ વિગતવાર જણાવવામાં આવી છે.તે તમામ રજૂઆતો છતાં અને ટ્રિબ્યુનલને કહેવામાં આવ્યું હોવા છતાં કે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશનની પેન્ડન્સી દરમિયાન પણ, તેઓએ આ આદેશનો અમલ કર્યો હતો જેથી તેમની સામે અવમાનના માટે કોઈપણ સંભવિત કાર્યવાહીને ટાળી શકાય, ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવાનું પસંદ કર્યું છે અને તેને રૂ. ૨૦૦૦ થાય છે.

અમે એ પણ નિર્દેશ કરી શકીએ છીએ કે અપીલકર્તાએ, જ્યારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વ્યક્તિગત રીતે હાજર થવા માટે કહેવામાં આવ્યું ત્યારે, ૩જી નવેમ્બર, ૧૯૯૯ના ટ્રિબ્યુનલના આદેશને પડકારવા માટે લેવામાં આવેલા તમામ પગલાં

દર્શાવ્યા પછી પણ માફી માંગી હતી.ટ્રિબ્યુનલે ફક્ત નીચેના કારણોસર અપીલકર્તાની માફીને નકારી કાઢી હતી:

"ટ્રિબ્યુનલના આદેશો ચોક્કસપણે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હાઈકોર્ટની તપાસને આધિન છે.પરંતુ ટ્રિબ્યુનલના આદેશો પાલન માટે પસાર કરવામાં આવે છે અને ધૂળ ભેગી કરવા માટે એક બાજુ ન ફેંકવામાં આવે.એક અભિયાન દ્વારા તેમનું સન્માન કરવું જોઈએ.આદેશ પર સવાલ ઉઠાવો, જો તમે આવું ઝડપથી કરવાનો નિર્ણય લો છો અને ત્રણ મહિનાની અંદર દાખલ કરવો જોઈએ અને જો કોઈ ત્યાં સફળ ન થાય, તો વ્યક્તિએ આ આદેશનું પાલન કરવું પડશે અને તેનું પાલન કરવું પડશે, ઓછામાં ઓછા છ મહિના સુધી.ત્યારબાદ કોઈપણ વિલંબને ઇરાદાપૂર્વકના ઉલ્લંઘન તરીકે ગણવો પડશે.જો આદેશોનું સન્માન કરવામાં નહીં આવે તો તે અદાલતોમાં લોકોનો વિશ્વાસ નષ્ટ કરશે અને જો આ પ્રકારનો ઉદ્દેશ હાંસલ કરવામાં આવે તો તે એક મોટી જાહેર આપત્તિ હશે.

ટ્રિબ્યુનલે આ અદાલતના નીચેના નિરીક્ષણને ટાંક્યું હતું:આચાર્ય રજની પારેખ આર્ટ્સ, કે. બી. કોમર્સ અને બી. સી. જે. સાયન્સ કોલેજ, ખંભાત અને અબ્ર વિ.મહેન્દ્ર અંબાલાલ શાહ, [૧૯૮૬] ૨ એસ. સી. સી. ૫૬૦:

"જો કોઈ અદાલતે અંતમાં રજૂ કરાયેલ અવમાનકર્તાની માફી સ્વીકારવી હોય, તો તે પક્ષકારોને અદાલતના આદેશોનું ઉદ્ધંધન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે.

જે પૃષ્ઠભૂમિમાં આ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું તેની અવગણના કરવામાં આવી હતી અને તેને એક અલગ પરિસ્થિતિમાં લાગુ કરવામાં આવ્યું હતું.

અદાલતની અવમાનના અધિનિયમ, ૧૯૭૧ની કલમ ૧૨ એ ચેતવણી દર્શાવી છે કે અવમાનનાની સત્તાઓ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, જો અદાલત અદાલતને સંતોષ થાય તે માટે માફી માંગે તો અદાલતએ તેને મુક્ત કરવામાં ઉદાર બનવું જોઈએ.વર્તમાન કેસમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલી માફી સાચી ન હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું.ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ ટ્રિબ્યુનલના આદેશને પડકારવા માટે અપીલકર્તા દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા તમામ પગલાઓનું વર્ણન કરવા છતાં અને અપીલકર્તાએ આદેશનો અમલ કર્યો હોવા છતાં, તેમ કરવા માટે કોઈ સમયપત્રક ન હોવા છતાં, ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલી માફીને બિનશરતી તરીકે દર્શાવવાનું પસંદ કર્યું હોવા છતાં, જો આપણે વ્યથિત ન હોઈએ તો પણ નિરાશ છીએ.

અદાલતની અવમાનના અધિનિયમની કલમ ૧૩ કહે છે કે હાલમાં અમલમાં હોય તેવા કોઈપણ કાયદામાં કંઈપણ હોવા છતાં, કોઈ પણ અદાલત

સજા લાદશે નહીં "જ્યાં સુધી તે સંતુષ્ટ ન થાય કે અવમાનના એવી પ્રકૃતિનો છે કે તે નોંધપાત્ર રીતે દખલ કરે છે, અથવા ન્યાયના યોગ્ય માર્ગમાં નોંધપાત્ર રીતે દખલ કરવાનું વલણ ધરાવે છે".(ભાર મૂકવામાં આવે છે).

જો અપીલકર્તાએ આદેશનો અમલ ન કર્યો હોય અને જો અપીલકર્તાએ ટ્રિબ્યુનલના ધ્યાનમાં લાવ્યું હોય કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો છે (જે અભ્યાસક્રમને એલ. ચંદ્ર કુમાર વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૩ એસસીસી ૨૬૧ માં આ અદાલતની સાત ન્યાયાધીશોની બેન્ચ દ્વારા ન્યાયિક રીતે માન્યતા આપવામાં આવી છે), તો ટ્રિબ્યુનલ પક્ષ સામે અવમાનનાની કાર્યવાહીમાં આગળ વધવામાં ધીમું હોવું જોઈએ.અલબત્ત, એવું કહી શકાય કે જ્યારે અપીલકર્તાએ બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચમાં અરજી કરી ત્યારે કોર્ટ દ્વારા કોઈ સ્ટે આપવામાં આવ્યો ન હતો.જાતે જ સ્ટે ન આપવો એ અવમાનનામાં વ્યક્તિ સામે કાર્યવાહી ઝડપી બનાવવા માટે પૂરતું નથી કારણ કે આદેશ હજુ અંતિમ બનવાનો બાકી છે.કોઈપણ રીતે, ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાને તેના દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં, હાઈકોર્ટના સ્ટે ઓર્ડરની ગેરહાજરીમાં, નિર્દેશનો અમલ કરવા નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો.જો ટ્રિબ્યુનલે આમ કર્યું હોત અને પછી ઉપરોક્ત સમયમર્યાદા સમાપ્ત થયા પછી આદેશનો અમલ ન થવાની સ્થિતિમાં પગલાં લેવા જોઈએ કે કેમ તે અંગે વિચારણા કરી હોત તો અમે તેની પ્રશંસા કરી હોત.

અમે ટ્રિબ્યુનલને સંદેશ આપવા માટે આ કેસમાં ઘણું કહેવાનું પસંદ કર્યું છે કે અવમાનનાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ આકસ્મિક રીતે નહીં પરંતુ માત્ર સાવચેતીપૂર્વક અને ખૂબ જ યોગ્ય કેસોમાં થવો જોઈએ. આ કહેવતને ધ્યાનમાં રાખવી યોગ્ય છે કે "દૈત્યની શક્તિ હોવી સારી વાત છે, પરંતુ તેનો હંમેશા ઉપયોગ કરવો યોગ્ય નથી".

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે ટ્રિબ્યુનલના વિવાદિત આદેશને રદ કરીએ છીએ અને અપીલકર્તાને અદાલતની અવમાનના માટેની કાર્યવાહીમાંથી સંપૂર્ણપણે મુક્ત કરીએ છીએ. દંડ, જો કોઈ હોય તો, તેને પરત કરવામાં આવશે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.